

NOTITIE

Gemeente Arnhem
G. Dreise
Postbus 9200
6800 HA Arnhem

DATUM: 11 oktober 2018
ONS KENMERK: 18-0036/18.08267/DenWa
UW KENMERK: zaaknr. 227687; projectcode: 50050/L.8172
AUTEUR: Robert Jan Jonkvorst, Job de Jong
PROJECTLEIDER: Dennis Wansink
STATUS: concept
CONTROLE: F. van Vliet

Notitie Aanvullend onderzoek plangebied Lorentzcollege te Arnhem

Gemeente Arnhem is voornemens om langs de Metamorfosenallee te Arnhem een school te bouwen. Bureau Waardenburg heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek (d.d. 31 oktober 2017) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Karels 2017). Geconcludeerd werd dat het plangebied mogelijk (paar)verblijfplaatsen biedt aan vleermuizen (*Beschermingsregime Habitatrichtlijn*). Daarnaast konden nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats¹ (*Beschermingsregime Vogelrichtlijn*) niet op voorhand worden uitgesloten. In 2018 is daarom aanvullend onderzoek naar deze twee diergroepen uitgevoerd. Deze notitie doet verslag van dat aanvullende onderzoek.

Conclusie

Het plangebied heeft geen functie voor vleermuizen en vogels waarvan de nestlocatie jaarrond beschermd is. Wel zijn nesten van houtduif, ekster en zwarte kraai aangetroffen. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd of opgestart kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen en is een ontheffing niet nodig. Wel dient ten aanzien van amfibieën, grondgebonden zoogdieren en vleermuizen de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) in acht te worden genomen. Dit houdt in dat handelingen die nadelige gevolgen voor deze diergroepen kunnen hebben:

- achterwege worden gelaten, dan wel,
- indien achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen worden getroffen om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan worden gemaakt.

Deze conclusie wordt hieronder toegelicht.

¹ Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

Toelichting

Plangebied en werkzaamheden

Het plangebied ligt ten noorden van de Metamorfosenallee en ten oosten van de carpoolplaats van station Arnhem-Zuid langs het spoor. De locatie ligt in de wijk Elderveld-Zuid en grenst aan de Oegstgeeststraat en Waddinxveenstraat (figuur 1). Het plangebied bestaat uit een trapveldje in de zuidelijke helft (figuur 2) en een schietwilgenbosje in de noordelijke helft (figuren 3 en 5). Tussen de parkeerplaats en het trapveldje is een ondiepe greppel aanwezig die bij regenval fungeert als zinksloot (figuur 4). Ook aan de zijde van de Oegstgeeststraat is een zinksloot aanwezig (figuur 2).

Tussen de Metamorfosenallee en het trapveldje staat een groenstrook met verschillende soorten bomen en struiken. De noordzijde van het plangebied ligt op de lijn van het einde van de parkeerplaats naar de Waddinxveenstraat, op kaart weergegeven in bijlage 1.

Figuur 1 Ligging plangebied (rood omkadert) Lorentzcollege, Arnhem-Zuid.

Figuur 2 De zuidelijke helft van het plangebied betreft een trapveldje. Links een zinksloot.

Figuur 3 Schietwilgenbos in de noordelijke helft van het plangebied.

Figuur 4 Zinkslot tussen trapveldje en parkeerplaats bij treinstation Arnhem-Zuid.

Figuur 5 Het schietwilgenbos.

Voorgenomen werkzaamheden

De gemeente Arnhem is voornemens het terrein te ontwikkelen en een nieuwe school te bouwen. Naast de bouw van de school worden ten noordwesten van de school 58 parkeerplaatsen gerealiseerd. Aan de zuidzijde van de school wordt een schoolplein aangelegd. Aangenomen wordt dat het noodzakelijk is de bomen binnen het plangebied te kappen (zie bijlage 1). Dit betreft zowel een groot deel van het schietwilgenbos als de bomen langs de Metamorfosenallee. Uitgangspunt is dat het schietwilgenbos ten noorden van de parkeerplaats behouden blijft. Het is niet bekend wanneer de werkzaamheden starten en hoe lang ze duren.

Wettelijk kader

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de soortenbescherming zoals opgenomen in de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Onderhavig onderzoek heeft betrekking op soorten van het *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn* (broedvogels met jaarrond beschermde nestplaats) en het *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* (vleermuizen).

Negatieve effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) en houtopstanden als gevolg van de voorgenomen zijn op voorhand uitgesloten (zie Karels 2017) en worden hier dus niet verder getoetst.

Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van veldonderzoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Effecten zijn bepaald en beoordeeld op basis van de functie van het plangebied voor beschermde soorten broedvogels en vleermuizen en op basis van de voorgenomen ingreep.

Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten en de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten. Op basis van locatiemarkers en *expert judgement* is beoordeeld of het plangebied geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten broedvogels en vleermuizen.

Broedvogels

De quick scan in 2017 (Karels 2017) kon de aanwezigheid van nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats niet uitsluiten. Het aanvullend onderzoek richtte zich derhalve op deze groep van vogelsoorten. Voor het onderzoek naar vogels met jaarrond beschermde nestplaats is het plangebied 'Lorentzcollege' te Arnhem in drie rondes bezocht (tabel 1). De resultaten zijn op een tablet ingevoerd in het programma WrnPro.

Tabel 1 Data en tijden waarop het onderzoek naar vogels met jaarrond beschermde nestplaats is uitgevoerd en de weersomstandigheden tijdens de bezoeken.

Datum	Tijd	Temperatuur	Wind	Neerslag
05-04-2018	07:00 – 08:45	7 °C	3 Bf W	geen
23-04-2018	07:00 – 08:20	12 °C	3 Bf WZW	geen
11-06-2018	21:45 – 23:00	17 °C	3 Bf NNO	geen

Het eerste veldbezoek is uitgevoerd op 5 april (ochtend). Tijdens dit veldbezoek is het plangebied lopend geïnventreiseerd op aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermd nest. De bomen waren nog grotendeels kaal waardoor grote nesten hoog in de boom eenvoudig te localiseren waren. Binnen het plangebied zijn in deze ronde een bezet nest van zwarte kraai, houtduif en ekster vastgesteld (en nog een eksternest ten oosten van het plangebied). Daarnaast een zingende groene specht en enkele kleine zangvogels. Er is geen territoriumindicerend gedrag vastgesteld van soorten met jaarrond beschermd nest.

Het tweede veldbezoek is uitgevoerd op 23 april (ochtend). Tijdens dit veldbezoek is het plangebied lopend geïnventreiseerd op de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermd nest. Naast de in de eerste ronde vastgestelde nesten zijn in deze ronde geen aanvullende nestplaatsen gevonden. Er zijn ook geen waarnemingen gedaan die wijzen op territoriumindicerend gedrag van soorten met jaarrond beschermd nest.

Het laatste veldbezoek is uitgevoerd op 11 juni, rond zonsondergang. Dit veldbezoek was gericht op het zoeken naar bedelende ransuiljongen. In deze ronde is het plangebied lopend geïnventreiseerd. Op enkele plaatsen is het geluid van ransuilen afgespeeld om reactie van eventueel aanwezige ransuilen uit te lokken. Tijdens dit bezoek zijn geen ransuilen vastgesteld.

Vleermuizen

De quick scan in 2017 (Karels 2017) kwam tot de conclusie dat de bomen in het plangebied een functie als paarverblijfplaats van vleermuizen kunnen vervullen. Er waren namelijk bomen met spechtenholen (figuur 6) en loszittende bast aangetroffen. De kans op een kraamverblijf werd – op basis van ervaringen in vergelijkbare bosschages in stedelijk gebied – niet verwacht. Vanwege het grote aanbod aan potentiële foerageergebieden voor de in de omgeving voorkomende vleermuizen werd ook de functie als essentieel foerageergebied uitgesloten. Het aanvullend onderzoek in 2018 beperkte zich derhalve tot een onderzoek naar de functie van het plangebied als paarverblijfplaats voor vleermuizen. Hiervoor is het plangebied twee keer in de avond in de periode augustus – september bezocht (zie tabel 2). Het plangebied en de omgeving is met de fiets geïnventreiseerd. Hierbij is een batdetector (D240X) gebruikt voor het determineren van vleermuizen. De resultaten zijn op een tablet ingevoerd in het programma WrnPro.

Tabel 2 Data en tijden waarop het onderzoek naar paarverblijven van boombewonende vleermuizen is uitgevoerd en de weersomstandigheden tijdens de bezoeken.

Datum	Tijd	Temperatuur	Wind	Neerslag
18-08-2018	20:20 – 00:00	21-18 °C	2 Bf	geen
18-09-2018	20:47 – 23:10	21-17 °C	3 Bf	geen

Figuur 6 Boom met spechtenholen.

Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Broedvogels

In het plangebied zijn geen nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats aangetroffen. Aanwezigheid van nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats zijn daarmee uitgesloten.

Het plangebied vormt wel geschikt broedbiotoop van algemeen voorkomende vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is. Zo zijn bezette nesten gevonden van ekster, houtduif en zwarte kraai. Een figuur met waarnemingen van vogels is opgenomen in bijlage 2

Vleermuizen

Figuren met waarnemingen van vleermuizen zijn opgenomen in bijlage 3. De figuren betreffen cumulatief overzichten van de resultaten per bezoek, waarbij het gebied op ca. 4 verschillende momenten gedurende elk bezoek opnieuw is geïnventariseerd.

In augustus zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen in het plangebied vastgesteld. In september was dit beeld vergelijkbaar. De dieren vlogen over het plangebied of foerageerden in het plangebied.

In de omgeving van het plangebied werden in augustus en september baltsende gewone dwergvleermuizen gehoord. Het kerngebied van de activiteit lag in nabij gelegen straten of woningblokken. In het plangebied is geen baltsactiviteit waargenomen. In de enkele gevallen dat dit wel in de nabijheid van het plangebied is vastgesteld, betrof het vliegende dieren die kort in de nabijheid van het plangebied verbleven. Deze waarnemingen hebben zeer waarschijnlijk betrekking op dieren die paarplaatsen hebben in woonwijk ten oosten of ten noorden van het plangebied. Gewone dwergvleermuizen verplaatsen zich tijdens hun baltsvluchten namelijk tot enkele tientallen meters van hun paarverblijfplaats. Er zijn geen aanwijzingen voor paarverblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied gevonden.

De NDFF leverde alleen een enkele waarneming van gewone dwergvleermuis in het plangebied op. De NDFF bevat geen waarnemingen van verblijfplaatsen van vleermuizen *in* het plangebied.

Op basis van het huidige veldwerk, het veldwerk in 2017 en de waarnemingen in de NDFF kan het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied worden uitgesloten.

Effecten van de ingreep

Vogels

Nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats zijn in het plangebied niet aanwezig. Effecten op deze groep vogels zijn derhalve uitgesloten.

Werkzaamheden kunnen wel leiden tot het vernielen van nestlocaties van algemeen voorkomende vogelsoorten, bijvoorbeeld als beplanting in het broedseizoen wordt verwijderd.

Vleermuizen

Het plangebied vervult geen essentiële functie voor vleermuizen. Effecten zijn derhalve uitgesloten. Vanuit de zorgplicht (art. 1.11 van de Wnb) wordt wel aangeraden verstoring van foeragerende en passerende vleermuizen zo veel mogelijk te beperken.

Andere soorten

Het plangebied vervult waarschijnlijk een functie als leefgebied voor enkele algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (Karels 2017). Maatregelen ter invulling van de zorgplicht (art. 1.11 Wnb) in de aanlegfase zijn wel nodig.

Beoordeling Wet natuurbescherming

Effecten van de ingreep (realisatie van drie gebouwen) op beschermde soorten zijn uitgesloten, mits aan onderstaande randvoorwaarden wordt voldaan. Een ontheffing inzake de Wet natuurbescherming is dan niet nodig.

Randvoorwaarden voor werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep

Ten aanzien van algemene broedvogels:

- Bij voorkeur vinden de bouwwerkzaamheden buiten het broedseizoen vogels plaatst. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met augustus. Is dit niet mogelijk, dan moeten voorafgaand aan het werk en voor aanvang van het broedseizoen maatregelen worden genomen om het plangebied voor broedvogels onaantrekkelijk te maken (bijvoorbeeld de vegetatie op de plekken waar gebouwd gaat worden voor aanvang van het broedseizoen, *in casu* vóór maart, verwijderen).

Aanbevelingen vanuit de zorgplicht

- Bij voorkeur worden de bouwwerkzaamheden niet in het donker (avond, nacht) uitgevoerd. Is dit niet te vermijden, dan alleen bouwlampen met gericht licht gebruiken (*in casu* het licht verlicht alleen het werkterrein en niet de omgeving; met name verlichting van de begroeiing rond de bouwplaats moet worden vermeden). Bij voorkeur wordt amberkleurig licht gebruikt;
- Verstoorde dieren moeten de gelegenheid krijgen te vluchten.

Nader onderzoek

De quickscan en dit aanvullende onderzoek heeft voldoende informatie voor een beoordeling van effecten opgeleverd. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Overige aanbevelingen

In de nieuwbouw kunnen voorzieningen worden opgenomen om gebouwbewonende diersoorten te helpen (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/natuurinclusief-bouwen>). Dit natuurinclusief bouwen is geen wettelijke verplichting, maar levert wel een bijdrage aan het behoud van levensvatbare populaties in Nederland.

Literatuur

Karels, M.A., 2017. Quick scan beschermde soorten Lorentzcollege, Arnhem. Notitie met kenmerk 17-0663/17.07902/AnKar. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met de projectleider Dennis Wansink.

Akkoord voor uitgave: Kwaliteitszorg Bureau Waardenburg bv
drs. F. van Vliet

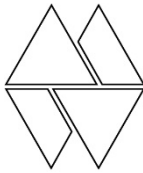
Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Arnhem

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

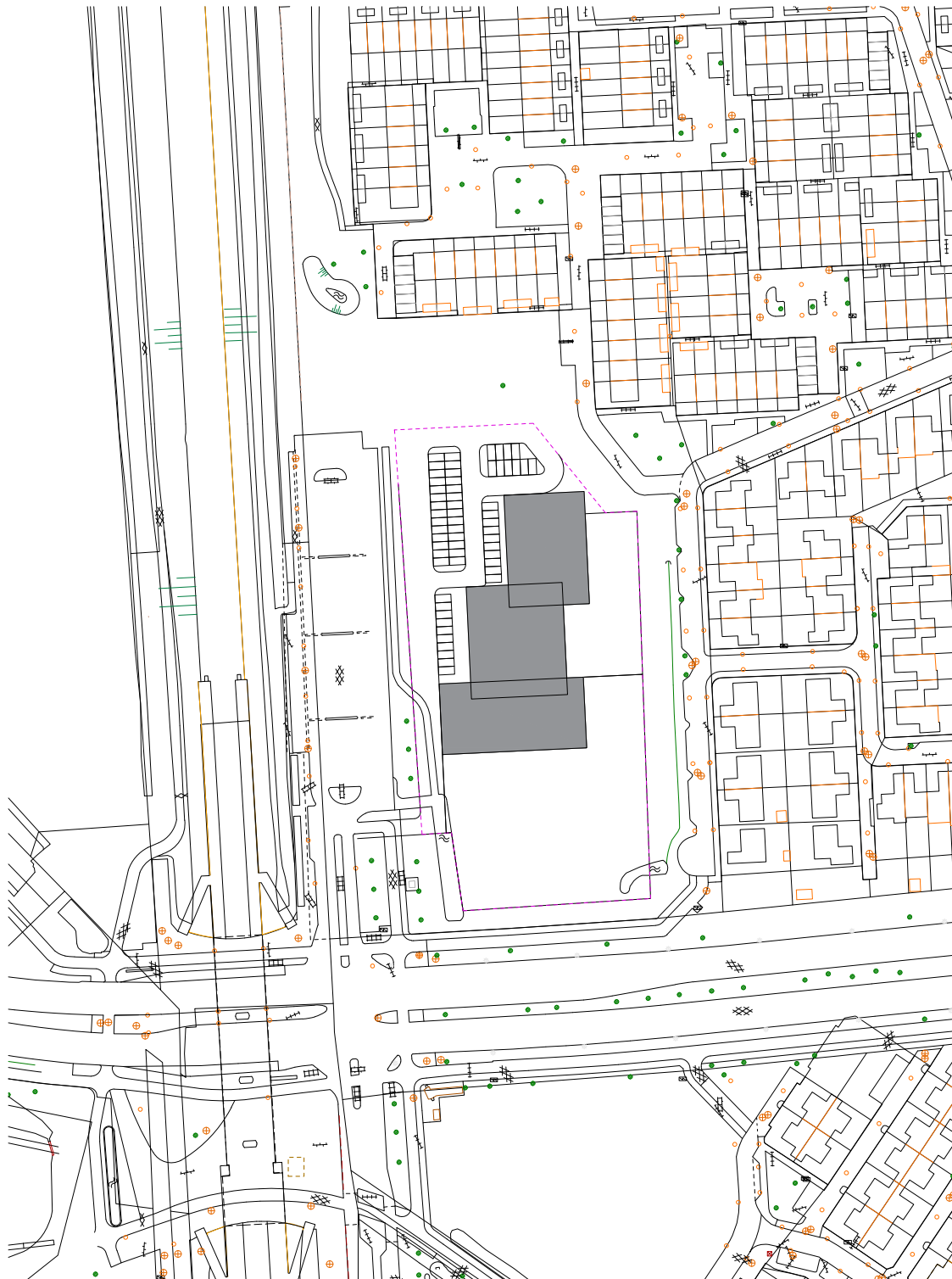

Bureau Waardenburg bv

Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

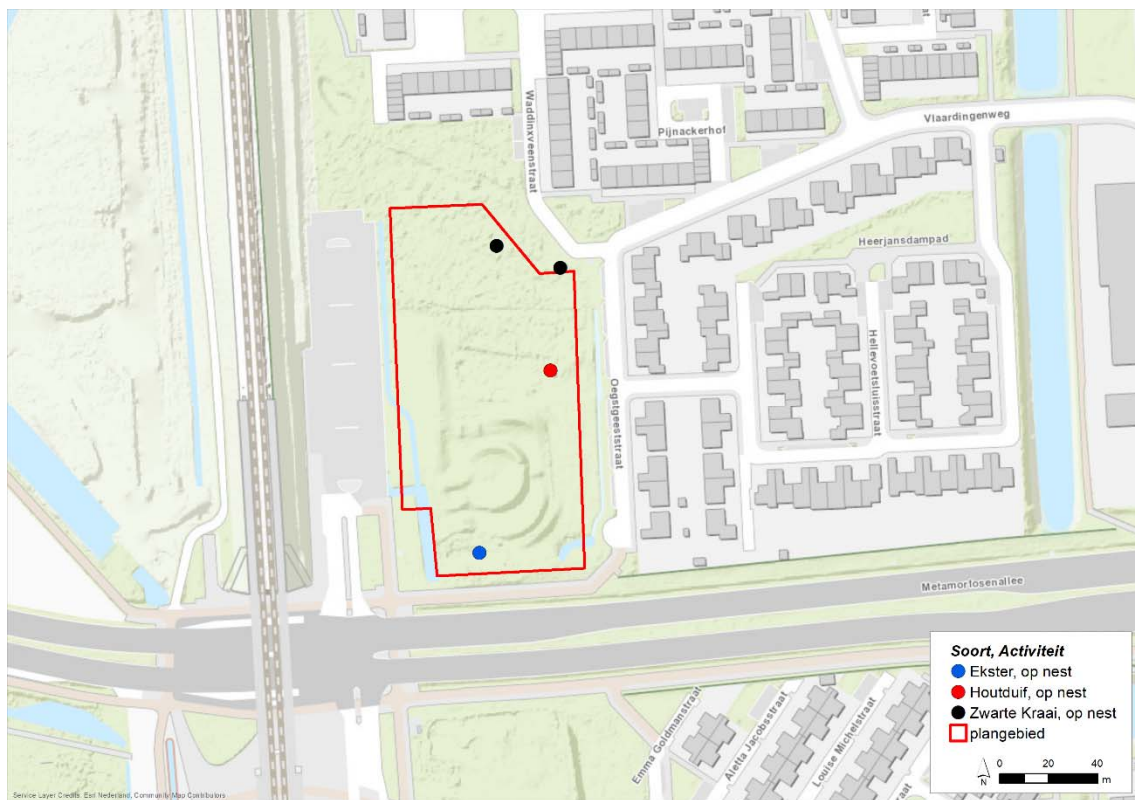
Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Bijlage 1 Plantekening Lorentzcollege

Plangebied voor nieuwbouw van het Lorentzcollege (grijze vlakken: schoolgebouw; visgraten: parkeerplaatsen). Bron: gemeente Arnhem.

Bijlage 2 Veldresultaten vogels

Bijlage 3 Veldresultaten vleermuizen

